

TOVARNIŠKI VESTNIK

LETO: 1

KRANJSKE INDUSTRIJSKE DRUŽBE

Št. 17.

JESENICE-FUŽINE

*Temelj narodove rasti
so njegovi gospodarski uspehi.*

»Kdo bo listje grabu, kdo bo praproč žev«

Jedro delavstva Kranjske industrijske družbe na Jesenicah in na Javorniku se po večini rekrutira iz sinov rudarjev, fužinarjev in plavžarjev, ki so pred davnimi leti delali v rudokopih, fužinah in plavžih po Gorenjskem, iz katerih se je pred 70 leti sestavila velika železarska industrija, katera igra v gospodarstvu Slovenije pomembno vlogo.

Ta generacija je pred desetletji dobila precejšen priliv z delavci, ki so prišli iz koroških in zg. štajerskih železarskih revirjev na Jesenice, kjer so se po svoji tradiciji in sposobnosti najmočnejše uveljavili v obratih kot valjači, žičarji in žebjarji. Te vrste dela se podedujejo iz pokolenja v pokolenje. Za očeti so za isto delo prijeli njihovi sinovi in vnuki, eden za drugim pa tudi hišice očetove in nekaj zemlje okoli njih. Zelo redki so bili delavci, ki so se osamosvojili in prevzeli kako drugo obrt, še bolj redki pa so tisti, ki so se priženili na kmetije, ali prišli na kak drug način v posest kake domačije. Tudi ti so večinoma ostali naprej v tovarni, ki jih je bolj navezala nase kot pa zemlja, na kateri niso zrasli. Nasprotno, visoki tovarniški dimniki so začeli kot magnet vabiti kmetijske fante in može iz bližnjih vasi pod svoja okrilja.

Z rastjo in ugodnim razvojem industrije pred vojno pa je začel močno naraščati pritek podeželskih delavskih moči v tukajšnje železarne. Največ delavskih moči sta tista leta dali občini Koroška Bela in Gorje, pa tudi z ostalih gorenjskih vasi so prihajali fantje, ki jim male domačije niso mogle dati dovolj kruha. Skoraj vsi, ki so semkaj prišli, so tudi tu ostali, v kolikor jih ni odvzela tujina.

Tako so se začele množiti vrste delavcev, ki tu niso imeli zemlje, ne svojcev in ne domov. Kajžarski fantje, ki so bili na hrani pri delavskih družinah, so se ženili z delavskimi dekleti. Delavske hišice so postajale pretesne za naraščaj in treba je bilo postaviti nove v bližnjem okolišu. Tako je začelo rasti število de-

SODELUJMO!

**Dopisi za »Tovarniški vestnik« in predlogi
za zboljšanje dela**

Zahvaljujemo se vsem tistim našim sodelavcem, ki so nam poslali zanimive, zgodovinsko važne in delovno pomembne prispevke za naš tovarniški list. V službi informacije, izobrazbe in poudarka stoletne železarske obrti v našem kraju naj ostane naš vestnik last vse naše delovne skupnosti, zato vabimo k nadaljnjemu sodelovanju vse naše sodelavce, ki lahko kakor koli obogatijo informativni, izobrazbeni in zgodovinski program našega lista.

Naša podjetnost bo obstojala, rasla in procvitala v korist vse naše delovne skupnosti, kraja, domovine in bodočnosti, če bo rasla v kvaliteti in ekonomiji dela. Vabimo zato vse naše sodelavce pri katerem koli delu in na katerem koli mestu po naših obratih, da svetujejo, kako bi se dalo delo izboljšati, oljšati, pospešiti, poceniti, da bo ostalo zagotovljeno tudi v bodočnosti. Delo v modernih in racionaliziranih tvornicah po svetovnih središčih postaja tako ceneno, da dragega dela zaostalih tvornic nihče ne bo hotel kupovati. V delovnem napredku je jamstvo našega obstoja. Do sedaj je prišlo nekaj praktičnih predlogov in se za sodelovanje vsem zahvaljujemo.

Pri glavnem vhodu v tovarno je nameščen nabiralnik za dopise »Tovarniškem vestniku« in za predloge za izboljšanje dela. Predlogi bodo točno proučeni od posameznih obratovodij in bo za izvedljive predloge izplačana nagrada. Kdor iz kakršnih koli razlogov na predlog ne želi napisati svojega imena, naj predlog označi s številko. Če bo predlog izvedljiv, bo številka objavljena v »Tovarniškem vestniku« in se bo predlagatelj lahko zglasil za nagrado.

lavskih domov in število delavcev z dežele, ki so se kmalu stopili z izrazito delavskim življenjem.

Leta so minevala. Industrija je rasla in prospevala, z njo pa je raslo število delavcev in njihovih otrok. Doraščajoče delovne sile so že pred vojno presegale potrebe rastoče industrije, tako, da se je velik del delavske mladine moral usmeriti drugam. Večina delavskih sinov se je šla učiti raznih obrti ali pa iti za kruhom v širni svet.

Velika gospodarska kriza, ki se je pojavila pred petimi leti, pa je ves sistem zaposlitev domačih delovnih moči obrni-

la na slabše. Spričo hudega padanja cen kmetijskih pridelkov se kmetom ni več izplačalo obdelovati zemlje, zato so tem močnejše pričeli pritiskati v tovarne. Zaradi močnega padanja kupne moči je moral marsikateri trgovec in obrtnik odpušiti svoje pomočnike, ki so se znašli na cesti in začeli pritiskati na kljuko stanovanjskih vrat vplivnih ljudi, da bi jih spravili v tovarne. Tako se je začel širiti krog prosilcev iz vse Slovenije in še daleč izven nje. Na sprejemni urad KID so dnevno prihajale cele kope prošenj iz vsch strani in to od potrebnih in nepotrebnih ljudi. Za sprejem v tovarno so

Čistota je pol zdravja

Dopis sodelavca.

»Čistota je pol zdravja« je parola, ki jo često vidimo objavljeno po raznih prostorih ljudskih bivališč in po delovnih prostorih. Red in čistota nista samo važen element za zdravstvene podvige človeške skupnosti, nego pomenita eno najosnovnejših in najreclnejših legitimacij kulturne stopnje človeka. Ni toliko važno, kako človek dotirava svojo zunanost in mesta, kjer hoče načitano civilizacijo paradirati pred drugimi, ali tam, kjer vzdržuje red in snago na svojem lastništvu, nego je važno, kako razumemo potrebo čistote tam, kjer smo sami in tam, kjer uporabljamo prostor v skupnosti z ljudmi. Tam se meri kulturna zrelost in višina posameznika in naroda.

Poznana je popotna beseda študentov in izletnikov, ki-gredo med druge narode, da je treba najprej pogledati snago v straniščih, pa najlaže spoznamo narodovo vrednost. Na tej trditvi je mnogo resnice in smo to resnico že imeli priliko opaziti. Ne to, kar ti ljudstvo paradiira na zunaj, tisto ni tako važno, ko hočemo spoznati kulturno višino naroda. Tam zadaj pogledjmo, tam, kjer narod sam zase živi, če hočemo spoznati resnico.

Sodelavec, ki nam je iz obratov poslal pismo, se zgraža nad nesnago v kopalnicah in straniščih. V pismu hoče povedati isto. »Tam smo sami«, pravi, »in tam lahko pokažemo našo doraščenost v pogledu čistote in reda. Mesto, da bi se videlo to, pa se dogajajo primeri, ko prav na teh mestih pokažemo, da manjka čuta za snago. Običajno se izgovarjamo drug na drugega, to pa nič ne pomaga, znači le, da bi bili radi lepši kot smo. Tisti, ki misli, da je lahko na takih mestih brez obziren in umazan, kaže, koliko ima razumevanja in vzgoje za dostojnost, če je sam. Ali smo res taki, da bomo znali biti dostojni tam, kjer smo pod nadzorstvom. Kaj nam pomagajo urejene kopalnice in stranišča, če še teh novih ne znamo držati v redu in snagi...«

Pisma, ki nam ga je poslal sodelavec ne ponatiskujemo v celoti. Ker pa je to vprašanje važno, smo v izvlečku povedali bistvo. Ne soglašamo pa z mnenjem dopisnika, ki pravi, da moramo tam razobesiti napise o čuvanju snage, ker pravimo, da je čut reda in snage čisto osebni in notranji izraz človekove vrednosti in se ne da v človeku vsiljevati z napisi.

se potegovali trgovski in obrtni pomočniki, šoferji, študentje, trgovci, gostilničarji, obrtniki, odpuščeni državni in zasebni uradniki in kmetje s trdnih domačij, ki težko shajajo brez najetih delavnih moči.

V zadnjih letih pa se je pritisk delavskih sil z izven tako znanega naturaliziranega industrijskega delavstva še bolj ojačal. Sprejetih je bilo lepo število delavcev vsch branž in poklicev, največ pa kmetijskih fantov iz raznih delov Slovenije. V podeželskih bližnjih vaseh in cestah pa vedno pogosteje vidimo kmetске

V. Pochyla, šef prometnega odd. KID:

0 zgodovini, razvoju in pridobivanju železa

(Dalje.)

Ko govorimo o velikosti peči, je zanimivo omeniti, kako se je v teku let spreminjala konstrukcija topilnic v svoji velikosti. Ta razvoj od prve do današnje visoke peči kaže sledečo sliko:

Razvoj peči od leta 1200. do danes											
Višina v m	1	3,5	4	6	7	11,3	11,7	11,7	16	16	20
Prostornina v m ³ .	0,4	1,7	2	6,7	8,3	26,1	29,3	30,4	58	104	356
Izdelava ton na 24 ur	0,3	0,6	2	3	3,5	19	22	29	40	60	200
Uporaba oglja za 1 tono v m ³	45	25	24	8	8	7	6	6,5	5	4,5	—
Uporaba koksa za 1 tono v m ³	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900

Iz tega pregleda vidimo, kako so povečevali višino in prostornino peči, kako se je večala tudi produkcija. Najbolj zanimivo pa je, kako je padala poraba oglja. Pri prvi primitivni peči je označeno, da so za pridelavo 1 tone porabili kar 40 m³ oglja. Iz tega primera nam postane tudi jasno, zakaj so v davnih časih tako jadikovali o pomanjkanju lesa povsod tam, kjer je bila razvita železarska obrt. Na ta način so izsekali ja cele komplekse lesa. Poraba oglja pa se je stalno manjšala. Pri tem pa ne smemo pozabiti pripomniti, da je prvotna izdelava pomenila že končno kvalitetno izdelavo kovnega železa, medtem ko dobimo danes iz visokih peči le surovo železo, zato je bila uporaba oglja do končnega produkta tudi tako velika. Peči so izpopolnjevali tudi po raznih oblikah in zaporah. Dolgo časa je bilo v navadi, da so v peči nalagali tako oglje in koks. V letih 1809. do 1813. torej v času francoske okupacije naših krajev, so izdelovali podkve in žeblice za vojaške potrebe kar pri nas. Peči so baje stale v Črnomlju in v Kropi in so uporabljali tudi domačo rudo. Na tistih mestih se najdejo še sledovi teh peči.

Leta 1833. je firma de Vendel zalagala peči že samo s koksom, leta 1840. ji je sledila tvrdka v Neunkirchenu s svojo visoko pečjo. Leta 1841. je vitkoviška železarna zakurila prvo svojo visoko peč na koks in oglje in je staro topilnico iz leta 1826. opustila. Leta 1900. pa so podrli še to peč in so zgradili nove najmodernejše topilnice, katerim je sledila še peta. Leta 1842. je peč postavila železarna Geislautein ob Saari, kakor še nekatere železarne po Evropi.

žene in dekleta, kako kosijo travo, cepijo drva in furajo s konjiči, ker ni fantov in mož, da bi opravljali taka dela.

Če bo šlo v tem pravcu še nekaj let naprej, bodo fantje na vasi lahko z nekoliko spremenjenim besedilom zapeli tisto prelepo narodno pesem:

»Kdo bi listje grabu,
kdo bo praprot žev,
kdo bo žvinco pasu,
kdo bo čevlje flikov,
in kdo bo štruco peku,
k' bom jaz v tovarno šev.«

M. S.

Kvaliteta železa pa je bila mnogo odvisna od posameznih mojstrov in strokovnjakov, ki so peči upravljali. Mnogi mojstri so svoje metode in svoje recepte skrivali in držali tajno. Ta tajinstvenost in to skrivanje pa se je moralo umakniti napredku in znanosti.

V železarstvu pa je nastopila druga težava. Poraba železa je bila vedno večja in ruda, ki so jo kopali do takrat, ni več zadoščala. Prej je železarstvo uporabljalo le plemenitejšo rudo, morali pa so napraviti korak tudi za manjvrednejšo, ki je je v naravi dovolj. Izredno hiter razvoj je železarstvo doseglo v 19. stoletju, ko so nastopile uporabe pare, plinov in elektrike. Kakor pri vseh ostalih panogah, je skušala tehnika tudi bolj in bolj izpolniti procese v železarstvu. Uvedla se je praksa pudljanja. Pudlovke so se obdržale posebno v Guštanju, kjer se pridobiva izredno kvalitativno jeklo za vzmeti in osi. Po letu 1860. pa je uspelo Angležu Hewy Bessemerju, da je dobil v 30 minutah prav toliko železa kot so ga takrat dobili iz pudlovk v 24 urah in to seveda pri mnogo manjših stroških. To je bil seveda izreden preobrat. Bessemer je uporabljal posebno hruški podobno peč, kamor je nalil surovo železo in ga tam obdeloval. Leta 1878. pa je drugi Anglež Thomas pričel s svojimi poskusi in je leta 1888. v Neunkirchenu na Saari vidno uspel s svojim načinom predelave.

Med Bessemerjem in Thomasom, odnosno med njunima metodama predelave se je dolga leta vzdrževala borba, kateri sistem je popolnejši. Neke prednosti sta imela oba, gotovo pa tudi neke nedostatke. Bessemerjev sistem je imel slabo stran, da ni mogel odstraniti škodljivega fosforja iz železa. Tako so bile rude, ki vsebujejo veliko fosforja za ta proces pač neuporabne. Tako železo pa je Thomasov proces zopet lahko uporabljal. Pri tem smo začeli ločiti dve vrsti železne surovine: belo in sivo surovo železo. Medtem ko je za Bessemerjev proces odgovarjalo železo, bogato na siličiju in revno na fosforju, je Thomas koristno uporabljal železo, bogato na fosforju in revno na siličiju. Slučaj pa je hotel, da niti prvi niti drugi sistem nista povsem uspela, da bi dosegla potrebno kvaliteto jekla glede vsebine žvepla.

Ponovni dokazi

Brez vsakih posredovanj, brez vsakih dolgovestnih pogajanj in razprav je podjetje zvišalo vrsto akordnih postavk. Povprečni akordni pribitek znaša skoro 100% več kakor je v kolektivni pogodbi zajamčen minimalni akordni pribitek

Mi smo daleč od tega, da bi posebej poudarjali pridobitve naših sodelavcev, ker stojimo na stališču, da je blagostanje delavstva poleg zajamčenja obstanka industrije naš največji cilj. Pri urejenih in pri uspešnih delovnih razmerah in pri kolikor toliko zagotovljeni bodočnosti smatramo podvig delavskega blagostanja za samo ob sebi umevno dolžnost. To naše stališče smo dovolj močno poudarili, ko smo plače naših delavcev dvignili na najvišjo stopnjo v državi in na Balkanu, četudi ne stoji za nami nobena davčna moč, ki bi lahko kdaj nadoknadila slabo konjunkturo na železarskem trgu v domovini. Ako danes ponovno omenjamo delovne in plačilne razmere po naših obratih, delamo to v velikem zadovoljstvu, da moremo ponovno zavrniti tiste dvome, ki so ob sklepanju nove kolektivne pogodbe pripominjali, da bo delavstvo oškodovano, ker niso akordne postavke zajamčene navzgor. Takrat smo zajamčili minimalni akordni pribitek slehernemu akordnemu delavcu. Poudarili pa smo, da ostane slehernemu prosto prizadevanje po večji storitvi in po večjem zaslužku navzgor. Poudarili smo, da je prav v tem zajamčeno, da bo tisto navidezno znižanje 11% v večji storitvi lahko povsem nadoknadeno. Kakor vedno, smo tudi takrat izključevali vsako neiskrenost. Prepričani smo, da je tisto nezaupanje in da je tista bojazen, ki je bila izrečena ob sklepanju nove kolektivne pogodbe rasla na umetni propagandi nekaterih, ki ne morejo prenesti mirnega sodelovanja in sožitja med delom in podjetnostjo. Dodatno k poročilu v številu 14 »Tovarniškega vestnika« omenjamo nekaj novih dokazov, ki naj podkrepijo medsebojno zaupanje v naši veliki podjetniški družini.

Povprečni akordni pribitek po naših obratih znaša 28%

Za vsako akordno delo je zajamčen akordni pribitek 15%. Vsakemu akordnemu delavcu in vsaki skupini pa je odprta pot večje storitve in večjega zaslužka. Da podjetje v nobenem primeru ni krnilo tega prizadevanja sodelavcev, kaže dejstvo, da znaša povprečni akordni pribitek v tovarni 28%. Po posameznih obratih je akordni pribitek dosegal sledeče vrednosti:

V martinarni 40%, na težki progi 21%, na planem Jvk 32%, na lahki progi Jvk 34%, na fini pločevini Jvk 29%, pri pocinkovalnici in lužilnici Jvk 37%, v žični valjarni 18%, v hladni valjarni 34%, v cevarni 35%, v mehanični delavnici 40%, v livarni 31%, v opekarni 35% itd.

Pa tudi v teh vrednostih je mišljen povprečni faktor za posamezne obrate,

kar znači, da so bili doseženi akordni pribitki v večkratni vrednosti zajamčene postavke. Nas to dejstvo le veseli.

Brez vsakih dolgovestnih pogajanj je podjetje samo od sebe zvišalo vrsto akordnih postavk

Podjetje je izpolnilo zagotovilo, da bo iz lastne pobude takoj uredilo akordne postavke, katere bi iz kakršnih koli razlogov ne dosegale minimalnega faktorja 15%. S 1. junijem so tako povišane akordne postavke pri sledečih akordnih delih:

Pri razbijanju od din 1,70 na din 1,80 za 100 kg, na Javorniku na lahki progi II od din 100,— na din 115,— za tono, pri nakladanju od din 2,— na din 2,50 za tono, pri razkladanju premoga ter nakladanju žlindre in valjčne pene od din 0,20 na din 0,40 za tono. Akordna postavka za valjanje grobe pločevine se bo končno uredila, ko bo v normalni obrat postavljena platinska peč. V valjarni tanke pločevine se je akordni pribitek povečal pri likanju od din 0,53 na din 0,64 za 100 kg.

Poudarjamo pa, da je bilo zaradi bistveno spremenjenih tehniških pogojev v načinu dela, v obratu lužilnice nujno nekatere postavke malenkostno znižati.

V obratu žičarne, žebjarne in hladne valjarne so se zvišale akordne postavke pri srednjem vleku za ca. 5%, nadalje pri starem tankem vleku za ca. 10%, pri zeleni galici za ca. 6%. Zvišala se je akordna postavka načenjanih valjavcev za ca. 12%. V žebjarjni postavka za izdelavo bodljikaste žice za ca. 3%, v zavijalnici postavka pri elektr. strojih za ca. 8%.

Nadalje so bili zvišane akordne postavke v opekarni za ročno izdelovanje silika-opeke za ca. 3%, pri ročnem oblikovanju šamotne opeke,

pri Orichel stiskalnici za opeko. Pri ekonomatu je zvišana akordna postavka za delo pri oddaji drv za ca. 25%.

S to regulacijo akordnih postavk je do nadaljnjega pravično in širokogrudno zadoščeno ureditvi akordnih zaslužkov in to preko mere obveznosti, ki jih nalagajo določila kolektivne pogodbe. To poudarjamo le iz namena razbijanja tistih dvomov iskrenosti in sožitja, ki bi jih nekateri radi umetno sejali v našo podjetnost. Za primer pa, da bi se v bodočnosti zopet pojavili kje prenizki akordni zaslužki — bodisi radi nedostatkov na strojih, oziroma po neugodnih delovnih pogojih, bo vodstvo tovarne brez vsakega dolgotrajnega pogajanja samo tudi take primere pravilno uredilo pravično in pošteno.

Ko omenjamo vprašanje akordnih postavk, naj omenimo, da delavstvo tudi do sedaj ni bilo prizadeto v svojih zaslužkih, ker je ves čas in brez ozira na nižjo storitev prejemale v kolektivni pogodbi zajamčeni minimalni akordni pribitek v višini 15%. Z regulacijo hoče podjetje ustvariti le možnosti večjega zaslužka akordantov.

Ni nevažno, ako pri tej regulaciji akordnih postavk omenimo tudi dejstvo, da je bilo ponekod nizko stanje akordnih zaslužkov povzročeno zlasti zaradi tega, ker veliko število novo sprejetega delavstva ni bilo zadostno priučeno akordnemu delu. Na tem mestu naj opomnimo, da je bilo delavskim zastopnikom že ponovno tolmačeno, da eventualni prihranek na nižjih plačah novo vstopivših delavcev-akordantov ne gre v prid KID, temveč izključno le v prid akordantom starega staleža sodelavcev, kar sigurno izpričuje pošteno in pravično tendenco podjetja, ker takega določila kolektivna pogodba niti ne obsega.

Kakor v tem primeru, tako bo podjetje tudi v bodoče gledalo na to, da mirnim potem uredi delovne razmere v prid uvidevnega in dobromislečega delavstva.

Zgodovinska cerkev Sv. Katarine na Homcu. Ena najlepših gorenjskih izletniških točk

Preprečimo delavske nesreče po industrijskih in obrtnih delavnicah

Smotrena organizacija varnostne službe

(Dalje.)

Varnostna propaganda vitkoviške železarnice začne torej pri človeku samem, pri poudarku previdnosti in pri določevanju pravega človeka na pravo mesto. Do tega zaključka je varnostni oddelek prišel po desetletnem študiju in po izkustvih na številnih primerih nezgod po obratih.

Zanimiva je organizacija psihotehniškega oddelka na sprejemnem uradu. Ker pri nas še ne obstoja nikjer tak preizkuševalni urad, bo dobro, da si to organizacijo pobližje ogledamo. Psihotehniška preizkušnja ima približno sledeče naloge:

1. Objektivno ugotoviti sposobnosti in ročnosti slehernega kandidata in to brez ozira na ostala nekvalificirana priporočila.

2. Odkloniti sprejem vsakega nesposobnega ponudnika, ki bi kot tak lahko onesrečil tako samega sebe kot svoje sodelavce.

3. Prideliti novosprejetega na tako delo, za katero po ugotovljenih sposobnostih najbolj odgovarja in kjer bo njegova produkcija največja.

4. Paziti, da se manj sposobnim dodelijo mesta, kjer so primeri nezgod manj verjetni in manj možni.

Vitkoviški preizkuševalni urad si je v teku let določil 6 izbirnih skupin delavstva, izmed katerih vsaka podleže posebnim preizkušnjam v psihotehniškem oddelku:

I. Prva skupina obsega nekvalificirane delavce, težakce, pomožne delavce itd. Ta skupina podleže le splošni preizkušnji, ki ne gre v podrobnosti. Največ se tu preizkuša vzdržnost, ki je pri teh delih važna.

II. Druga skupina obsega priučene delavce. Tu se poleg sposobnosti prve skupine preizkuša tudi praktična inteligenca. Preizkušnje so različne po različnih priučenih delih.

III. Kot posebna skupina priučenih delavcev se štejejo ročni upravni strojevi in prometa, kakor: žerjavovodje, upravni strojevi, posluževalci električnih naprav, šoferji itd. Ti ljudje imajo v obratih posebno odgovorno službo, zato so podvrženi strogi ročni preizkušnji.

IV. Četrta skupina so izučeni delavci. Pri njih se preizkusijo tehniško in praktično poznavanje stroke, kar se najbolj pokaže, če se da človeku rokovati s strojem, orodjem, z risbo itd.

V. Peta skupina načena je uradniški stalež. Tu se preizkusijo tiste moči, od katerih se zahteva veliko ročnosti na strojih: telefonisti, strojepisci, moči na računskih strojih itd.

VI. Zadnja skupina pa obsega vajence, ki jih psihotehniški oddelek najbolj podrobno ogleda, ker je pri njih še posebno važno ugotoviti pravi talent. Tu

prevzema psihotehniški oddelek odgovornost za življenjski uspeh mladega človeka, zato je važno, da ga dodeli delu, za katerega ima največ sposobnosti in pri katerem bo imel bodočnost.

Splošna preizkušnja, kateri zapadejo vse skupine, ima nalog, da onemogoči vstop delavca, ki je za tovarniško delo in za splošno težaško delo nesposoben. Preizkušnja mora ugotoviti: vid, sluh in lokalizacijo šuma, hitrost spoznavanja, sigurnost prijema, gibčnost udov in celega telesa, telesno moč in vztrajnost. Preizkušnja za vodje žerjavov in strojev ugotavlja dalje duhaprisotnost, hitro odločitev, trajnost v pazljivosti itd. Dalje ugotavlja psihotehniški oddelek pazljivost,

reakcijo na dogodke, praktično in tehniško inteligenco in splošno inteligenco.

Preizkuševalni aparati so sestavljeni večinoma iz primerov po obratih. Vodje žerjavov so podvrženi v preizkuševalnem laboratoriju skoro istim okolnostim kot v obratu, le s to razliko, da te okolnosti nenadoma povzročajo avtomat. Za preizkušnjo hitrih misli in odločitve je prav zanimiv aparat, ki ga mora kandidat hitro odpirati. Sproti, ko odklepa ali odpira zapore, se mu prikazujejo nadaljnji ključki, ki ga opozarjajo na nadaljnje gibe. Če zna hitro gledati in odločati, bo omare odprl čimprej, kdor je neelastičen v mislih, se zmeša pri prvih gibih.

Človek bi mislil, da je psihotehniški oddelek mučenje človeka, ko pa vidimo, da je to najuspešnejša obramba pred nesrečami človeka, da je to izbira pravega človeka na pravo mesto, moramo takim prizadevanjem dati prednost. Kako blagodejna je statistika nezgod v vitkoviški železarni, ki kaže, da je po uvedbi tega urada padel odstotek nesreč delovnega ljudstva že na 50%.

Študijsko potovanje delavcev KID v Porurje

**Poročilo o prvi poučni ekskurziji slovenskih kovinarjev v obrate
svetovne železarske industrije**

(Dalje.)

Prinašamo originalna poročila udeležencev študijskega potovanja. V teh poročilih nečemo spreminjati nobenih postavk, ker je naš namen tak, da sleherni udeležene neovirano poroča o svojih vtisih. Poročila bodo prinesena po abecedu.

Čelesnik Ivan poroča:

Dne 5. nov. p. l. sem bil pozvan k Inspekciji dela pri KID na Jesenicah s svojimi sodelavci Kristanom, Ferbečarjem, Markovičem, Plasincem in Šoberlom. Tu smo bili obveščeni, da nas je KID izbrala za študijsko potovanje v Nemčijo, kamor pojdemo na njene stroške z namenom, da si tam ogledamo tovarne in obrate težke železne industrije in se seznanimo tako s tamošnjim načinom dela, kakor tudi z vsemi stvarmi, ki se tičejo delavca tako v socialnem kakor tudi v delovnem pogledu. Edina želja podjetja, ki nas tja pošilja, je, da poročamo po našem povratku iz Nemčije golo in objektivno resnico o vsem, kar bomo videli.

S tem podajam tudi jaz tako svoje poročilo o vtisih iz Nemčije:

Z Jesenic smo odpotovali dne 15. novembra p. l. z opoldanskim brzovlakom in smo prišli v Düsseldorf naslednjega dne ob pol 9. uri dopoldne. Tu nas je sprejel izselj. komisar našega tamošnjega konzulata g. Samec ter nas obvestil, da bomo ob 5. uri popoldne sprejeti na našem konzulatu. Na konzulatu nas je sprejel jugosl. generalni konzul g. Pantić, ki nam je potem, ko smo mu povedali kak namen imamo, spregovoril nekaj lepih besed o namenu našega študijskega potovanja, ki ga naj bi zaključili tako, da se bomo v Nemčiji naučili čim največ koristnega za nas in naše delo.

V torek dne 17. novembra smo pričeli z ogledi tovarn. Videli smo 5 velikih tovarn, ki zaposlujejo po 4, 6, da celo 10.000 delavcev, samo ena tovarna je bila manjša — imela je samo 1500 delavcev. Ves teden smo ogledovali, v nedeljo po smo bili v Westfalski, in to v Hambornu, Neumillu, Buschhausenu in v Essenu, in to ves dan med rudarji in tudi med slovenskimi izseljenci. Ti so nam mnogo povedali o današnjih razmerah v Nemčiji, tako marsikaj dobrega za delavca, marsikaj pa tudi neugodnega, tako za delavca, obrtnika in kmeta.

Če bi hotel podati poročilo po zapisniku, ki sem ga na poti vodil, bi bilo moje poročilo mnogo predolgo. Zaradi tega podajam tu pismeno samo svoje glavne vtise, o ostalem bom pa poročal na več predavanjih, ki jih bom priredil za široko javnost. Da torej pričnem:

1. **Vajenci imajo šole** v tovarniških prostorih in dobijo vse šolske potrebščine brezplačno na račun podjetja, vštevši praktične potrebščine. V šolah imajo tudi zvočnike za poslušanje raznih govorov in predavanj političnih in obratnih vodij. Učna doba traja 4 leta, delovni čas pa osem ur dnevno. Revni vajenci dobivajo tudi brezplačno opoldansko hrano v tovarniških jedilnicah. Mesčna plača znaša od 16 do 40 RM. To je za učno dobo v šoli. Vajenci dobivajo plačane dopuste in tovarne jih pošiljajo tudi v druge kraje na dopust in okrevanje na stroške podjetij.

2. **Delavec ima zagotovljeno temeljno mezdo** in to najmanj 0,65 RM za mladoletnega oz. navadnega delavca (težaka). Na te temeljne mezde so navezani akordni zaslužki, ki znašajo najmanj 10%, tako

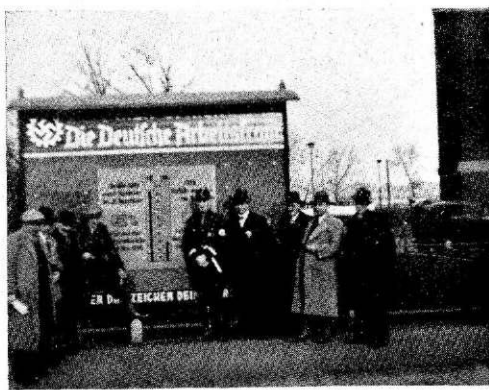
da znaša zaslužek kvalificiranih delavcev od 170 do 500 RM mesečno. Prav take mezde imajo profesionisti, ki jih pa po Nemčiji zelo primanjkuje. Zaradi tega imajo tovarne medsebojni dogovor, da si ne smejo medsebojno prevzemati profesionistov in sme po tem dogovoru delavec iz ene tovarne v drugo samo po medsebojnem sporazumu ali pa, če mu drugo podjetje nudi možnost za napredovanje. Mezde imajo zagotovljene po kolektivnih pogodbah, ki so obvezne in se morata po njih ravnati tako podjetnik kakor tudi delavec. V podjetjih, kjer so bile prej strokovne organizacije, imajo še zdaj takrat priborjene plačilne pogoje in njih dnevne mezde znašajo z akordnimi pribitki in premijami od 10 do 17 RM in še več na 8 ur. Kjer so pa postavljene nove pogodbe, znašajo te od minimalne mezde 7 RM navzgor. Pod minimalno mezdo ne sme biti plačan nihče.

3. **Bolnik ali ponesrečenec** ima možnost, da se takoj javi na rešilni postaji, kjer je na razpolago stalno zdravnik, z vsem potrebnim aparatom in pripravami. Po nudenju prvi pomoči pošljejo bolnika ali v bolnico ali pa k specialistu. Po vseh tovarnah so razobešeni veliki sezname zdravnikov z navedbami, za katere boleznijo so, z navedbo stanovanja in načina, kako se najhitreje pride z njim v stik. Na ta način je skoraj popolnoma onemogočeno kako zanemarjanje ran ali bolezni. Bolan delavec dobiva 60% svoje redne mezde, in to za dobo 26 tednov.

4. **Tovarniški ponesrečenec, invalid ali upokojenec** ima možnost, da po svoji želji še nadalje vrši lažja dela, ki so zanj primerna in dobiva za to primerno plačo. Nihče ga ne sili, da gre v pokoj, če noče. Tovarna ima posebna za take ljudi določena dela, in tako n. pr. ti ljudje delajo krtače, čopiče, omela, zaposleni so v tovarniških tiskarnah, kjer tiskajo vse za potrebo podjetja in poleg tega navadno še tudi tovarniški mesečnik. Vsa taka dela opravljajo ponesrečenci in invalidi, ki si s tem zagotovijo malo boljši zaslužek kakor bi bila to samo pokojnina. Zlasti je to primerno za mlajše moči, ki še rade delajo.

5. **Upokojenci in vdove** dobivajo svoje pokojnine od pokojninskih blagajn. Tovarna jim pa daje cenejše kurivo, po možnosti deputatno stanovanje, redne letne božične nagrade, 1. maja pa dobijo povrhu še nakaznico za 5 litrov piva, ki ga lahko spijejo kjer koli hočejo. Tako tovarne ne pozabljajo popolnoma tudi ne na one, ki niso več zaposleni v produktivni službi.

6. **Red, točnost in čistost v podjetjih** so vzorne. Delavec lahko zamudi do deset minut brez kazni, vendar mora ta čas nadomestiti. V obratih vladata čistost in snažnost, da je kar veselje. Vsa pota v obratih so markirana, tako da v primeru nevarnosti nihče ne more zgrešiti. Vsi nevarni predmeti, ki so na prostem, kakor jermenje, stroji itd. so zaznamenovani z rumeno barvo in povsod vidiš polno napisov »Previdnost!«. Iz obrata v obrat so napravljeni prehodi, povsod vodijo asfaltirane ceste, ob cestah je zasajena nizka trava in mejo tvori običajno živ plot raznih dreves. Na red gledajo vsi, in

Pred vhodom Mannesmann-Röhren-Werke, Dunisburg Huckingen dne 21. novembra 1936. V sredini polit. vodja tovarne Lenartz

je za vzor podjetnikom kakor tudi delavcem.

7. **Zaščitna sredstva in higienske naprave** so urejene prvovrstno. Vsak delavec dobi azbestno obleko in rokavice, dalje coklje, očala, usnjene in navadne predpasnike, maske (ki jih mora vsak dan pregledati zdravnik), modre delovne obleke, na prostem imajo vsi dežne plašče in še razne druge zaščitne pripomočke. Sami vodje so nam pripovedovali, da dobiijo vse to delavci po potrebi in da to predpisuje zakonodaja sama. Poleg tega imajo delavci lepo urejene preoblačilnice, umivalnice, kopalnice, jedilnice, ogrevalnice za hrano, ki jo prinesejo delavci s seboj, obratne kuhinje za kavo, ki jo kuha za vsak obrat posebej kak invalid, in jo dobi vsak delavec toliko, kolikor hoče. Tudi stranišča so higiensko urejena.

8. **Za sporočitev predlogov glede zaščitnih sredstev, higienskih naprav in izboljšanj v obratu samem** imajo v tovarnah prirejene večkrat posebne tedne, v katerih delavec lahko doprinese svoje predloge v tem oziru in dobi od podjetja za posrečene misli nagrade od 10 do 100 RM. Poleg tega imajo večje tovarne nastavljene tri delavce ali nameščence, ki samo proučujejo v tovarnah, kako bi se dalo delo še izboljšati, da bi bil obrat bolj izpopolnjen, delavec bolj zaščiten, istočasno pa storitev delavčeva povečana.

9. **Delavskih stanovanj** imajo, podjetja za skoro 70% svojih delavskih družin. Najmanjša stanovanja so s 3 sobami za poročene družine brez otrok. Za večje družine so na razpolago večja stanovanja. V stanovanjih je elektrika, voda in plin. Vsako stanovanje ima klet, drvarnico, dalje prostor za perutnino, če jo hoče rediti in kos vrta v izmeri ca. 600 kvadratnih metrov; vse za lastno potrebo. Hiše so štiri-, deset- in tudi večstanovajske. Vsak delavec si pa tudi lahko zgradi svojo stanovanjsko hišo, ki stane do 6000 RM, če ima sam vsaj 1000 RM. Delavec dobi posojilo in tovarna mu preskrbi ves za zidavo potreben material po najnižji ceni.

10. **Plačani dopusti, deputati in podobno.** Po vsaj 6 mesečnem službovanju dobi delavec 6 dnevni plačani dopust, ki se od 6. leta službovanja veča in znese tudi 18 dni letno. Revnejši delavci in delavci z manjšimi zaslužki dobijo od tovarne še tudi pripomoč od 10 do 50 RM, da se lahko odpeljejo na oddih v druge kraje. Na 1. maja se praznuje in je to plačan praznik s polno mezdo. Poleg tega

dobi še vsak delavec nakaznico za 5 litrov piva, kakor sem to za upokojence omenil še pod št. 5. Kurjavo dobivajo delavci po znižani ceni, vsako leto ob božiču ali ob novem letu dobi vsak delavec še nekakšno bilančno nagrado od 20 do 50 RM. Delavci dobivajo tudi po znižani ceni 0,90 RM vstopnice za gledališča in pri vsem tem določi žreb, kateri prostor bodo imeli. O tem so obveščeni na oglasnih deskah podjetij, kakor tudi o tem, kaj se kje igra, da se lahko tega udeležijo po znižanih cenah. Svojim jubilentom, t. j. delavcem nad 25 let zaposlenim, okraši podjetje stroj ali delovno mesto, ga slika ter mu sliko pokloni, da mu nekaj dni več plačanega dopusta, denarno nagrado do 100 RM in povrhu napravijo čisto še pojedine v čast slavlencem. Imajo pa tudi tovarniške knjižnice, čitalnice in druge možnosti za izobrazbo. (Dalje.)

GOSPODARSKE ZANIMIVOSTI

430 milijonov dinarjev za slovenske zadruge. Slovensko združništvo je najjačji temelj slovenskega narodnega premoženja. V zadnjih letih je postalo nelikvidno in zato je dravska banovina zaostala pri izboljšanju konjunktura napram ostalim krajem v državi. Deputacija zadrugarjev je obiskala Beograd in merodajnim faktorjem predložila spomenico, kjer zahteva 430 milijonov dinarjev posojila, da omogoči redno poslovanje zadrugam. Zadruga zveza ima 338 zadrug z 88.914 združnimi člani. Zveza slovenskih zadrug ima 150 zadrug z 61.344 združnimi člani. — Ako se bodo želje slovenskih zadrugarjev upoštevale in ako dobimo za ureditev zadrugnega gospodarstva potrebno vsoto, potem bo to najjačji prispevek k obnovi našega gospodarskega življenja.

Zenica postane najjačji železarski trust v Evropi. Po poročilih »Jugoslovanskega kurirja« se bo železarska industrija v Ljubiji in v Varešu povsem priključila Zenici. Na ta način bo Zenica postala podjetje, za katero ne bodo več veljala določila zakona o računovodstvu. Zenica bo veliko komercialno podjetje, ki bo rapolagalo za lastno železno rudo, z visokimi pečmi in z železarskimi predelovalnimi obrati. — S to fuzijo bomo dobili eno največjih podjetij v državi, verjetno tudi najjačjo železarsko industrijo v Evropi.

»Kategorično zahtevam, da se iz narodno-socialnih razlogov kar največ pomaga delavstvu...« Tako je pri razgovoru in določevanju minimalnih mezd po novi uredbi izjavil ban vrbaske banovine. Predstavniki gozdarske in drvarske industrije pa so proti takemu gledanju protestirali in polemizirajo z banom, češ, da je gledal pristransko in ni upošteval okolnosti, ki so za odmero plač merodajne. Pravijo, da ne morejo plač zvišati na trikratno prejšnjo vrednost. Iz tega se vidi, da je bila južna delovna moč cenena in da je zato konkurenca južnih podjetij s slovenskimi lahka.

400 milijonov ton železne rude v Jugoslaviji. Po strokovnem geološkem raziskavanju terenov Ljubije in celega okoliša Sane od Petrove in Vrgoske gore se ocenjuje bogastvo železne rude v tem kraju na 250 milijonov ton. Poleg teh terenov v Bosni pa imamo še bogata ležišča v Srbiji, posebno v Majdanpeku, ki se še ne izkorišča. Dalje pod Kosmajem, pri Petrovcu-Mlavi in v Južni Srbiji. Vse bogastvo železne rude se ceni na 400 milijonov ton ali na 40 milijonov vagonov. Točna ugotovitev je seveda nemogoča.

Napredek v pridobivanju železne rude. Ker je železarna v Zenici povečana, bo potrebovala več železa, zato je odrejeno, da se poveča tudi storitev topilnic v Varešu. Zenica je odobrila v to svrhu 3 milijone dinarjev, da bo druga visoka peč v Varešu mogla pričeti z delom v polni kapaciteti.

»Bat'a« bo investiral 100 milijonov dinarjev. Delovni program Bat'e ima načrt izvedbe 100 milijonskih investicij — samo za nove zgradbe. Devet takih velikih zgradb bo postavila tvornica samo po središčih države. Vse te zgradbe morajo biti gotove že letošnje leto. Bat'ova podjetnost postaja tako ena največjih v državi.

V Nemčiji ima vsak potnik 60 % znižano prevzornino. Že prej je Nemčija dajala tujcem 60 % znižane tarife, če so tam bivali nad 7 dni. Sedaj je to zahtevo omejila in ima vsak potnik, brez ozira na dobo bivanja, to tarifno ugodnost. Nočemo reči, da nemška tujsko-prometna obrt ne nadoknadi tega znižanja na drugi način — vsaj za naše žepe.

Za dvig življenjskega standarda Abesincev. Prej je bila v Abesiniji samo ena železniška proga. Italijani izdelujejo načrte za pet velikih prekoabesinskih železniških linij. Program vseh novih poti je označen na 2800 km, ki morajo biti položene v teku 4 let.

Se en zlati rudnik v Knjaževcu. Južno od Knjaževca je najden teren, ki je baje bogat na zlati rudi. Lastnik tega terena je ponudil izkoriščanje Angležem, ki so že na terenu in preizkušajo vrednost.

Po 20 letih bo Jugoslavija prva v proizvodnji svinca. Predsednik društva Central Mining Company g. Philips je izjavil, da bo Jugoslavija že po 20 letih prva država na svetu glede količine na proizvodnji svinca. V rudnikih Zletovo in Kopaonik se bo povečala proizvodnja na 230.000 ton letno.

Novi angleški predsednik vlade Chamberlein je razsoden mož, tako pravijo angleški gospodarski in industrijski krogi. Kot finančni minister je predložil novo davščino za oboževanje, kot predsednik vlade pa jo je sedaj umaknil. Industrijski krogi so dokazali, kako bi bila ta davščina škodljiva in so kar sami rekli, da bodo našli nov način, kako dobiti potrebni denar. Po prvotnem načrtu bi vlada dobila le 15.000.000 funtov, sedaj pa bodo industriji predlagali boljši način, ki bo manj obremenil gospodarstvo in prinesel dohodek 25.000.000 funtov.

Velika javna dela v državi. Pripravlja se načrt velikih javnih del po vseh krajih naše domovine. Ta načrt bo menda objavljen v najkrajšem času. Poleg velikih del v notranjosti države bo dobil sam Beograd stotine milijonov dinarjev in to za most pri Čukarici, za skladišča in za pristanišča.

NAŠI JUBILANTI

KOKALJ JANEZ.

Kot krepak kmetski fant je prišel naš jubilar dne 18. junija leta 1902, iz Hotemaž pri Kranju na Jesenice na delo. Več let je delal kot pečni pomagač v martinarni, po vojni pa je bil premeščen v hladno valjarno, kjer je kot vsukovalec tračnega železa marljivo opravljalo to delo.

Kokalj je soliden, trezen in marljiv delavec in kot tak je pri vseh, ki delajo pod isto strcho z njim, cenjen kot dober sodelavec in iskren tovariš. V strankarske borbe se ni spuščal nikoli, pač pa živi le za dom in za podjetje, pri katerem je pustil svoja najlepša leta.

HAFNAR JAKOB.

Dne 10. junija je poteklo 35 let, odkar je zaposlen naš vrli sodelavec g. Hafnar Jakob v naši tovarni. Naš jubilar je prišel l. 1902, kot 18letni mladenič iz Komende pri Kamniku na Jesenice, kjer si je kmalu nato izbral življenjsko družico in si uredil prijetno družinsko ognjišče. Tekom dolgoletnega službovanja je delal v različnih obratih, najdalje pa v žični valjarni, kjer se je pred 10 leti hudo ponesrečil. Ko se je po nekaj letih po lažjem delu opomogel, je zopet krepko prijel za delo v obratu na planem, kjer je radi izredne pridnosti in sposobnosti kmalu napredoval za predelavca, letos v marcu pa je bil nameščen kot delovodja.

Hafnar je bil pri delu vedno iniciativen in prožen. Hitro zna najti izhod iz težavnega položaja, vedno je prisrčen in odločen.

Vse njegovo življenje je en dolg delavnik; najlepša leta je posvetil podjetju, družini in mali domačiji, ki jo je pred leti uredil v bližini Kranja, kjer bo na jesen svojega življenja v miru in zadovoljstvu užival sadove svojega marljivega dela.

Našim vestnim in zaslužnim sodelavcem želimo, da jih usoda ohrani pri zdravju in moči še dolgo vrsto let.

NOVICE

Opomini iz sodobnega življenja

V.

Prebivalstvo velike in bogate Rusije mora že dalje časa peti internacionalo, to je pesem, ki izpoveduje slehernemu narodu in človeku na zemlji — bratstvo, skupnost, ljubezen in kaj še vse. Internacionalnost je baje tudi podlaga sedanjemu ruskemu režimu, ki v bistvu zavrača meje, ki noče ločiti med narodnostmi in ki se je oprijel le dejstva, da vsi ljudje pod soncem jejo in pijejo, zato so vsi enaki, ni boljšega in ni slabšega, kdor si je kaj boljšega našel, ta je kradel, kdor pa je vse zapravljal, mu je kriva usoda. Taka miselnost pa v praksi ne drži dolgo. Internacionalnost je postavila najtrše meje, internacionalnost je začela najbolj ločiti med človekom in človekom ter meriti njegovo sposobnost. Internacionalnost je pričela celo pobijati tiste svoje prvake, ki so le malo preveč radi imeli druge narodnosti. So padli prvaki, ki so imeli preveč radi nemško ljudstvo, padel je Tuhačevski, ki je imel menda preveč rad francoske generale in je francoskemu ljudstvu povedal, koliko šteje ruska armada, ki bo menda branila internacionalnost. Po vseh teh pobojih internacionalistov pa so menda zopet zapeli internacionalno. Ja, kako bi bilo na zemlji prijetno, če bi tu ne živeli in bivali ljudje, sedaj pa je treba z njimi le računati. Je pa ljubezen do bližnjega ena najlepših in najbolj vzvišenih lastnosti človeka, vendar jo je treba gojiti, večinoma gojimo na zemlji pa le sovraštvo.

VI.

Resnična zgodba.

Neki velepodjetnik mlinске industrije pri nas ima veliko sovražnikov. Sredi revnega predmestja zelo udobno živi. Njegovo podjetje zaposluje okrog 200 delavcev. Življenjski uspeh tega podjetnika je zanimiv. V svoji mladosti se je izučil za mlinarskega pomočnika in je dobil mesto pri malem mlinškem podjetju, kjer je bil še en pomočnik. S svojim tovarišem nista bila največja prijatelja. Prvi je bil skromen, štedljiv, vsak vinar je shranil, ni zahajal v gostilne in nikamor. Drugi je bil zapravljevec, površnež, kar je dobil,

vse je razmetal po gostilnah in med lahkožive ženske. Ta si je privoščil svet, prvi pa se je vsem tem zabavam odpovedal, ker je imel voljo rasti in dela.

Danes je prvi že lastnik podjetja in zaposluje 200 družinskih očetov v svoji podjetnosti, oni drugi pa je voditelj proletariata v tistem delu mesta ter razlaga revežem, kaj je treba napraviti, da bo revno ljudstvo moglo do uspehov. Nikdar pa ne pove, kako sta bila včasih prijatelja in kako ga je zasmehoval, ko prvi ni znal živeti. Ta drugi pravi, da je treba sedaj premoženje prvega razdeliti.

To ni absoluten primer, to je samo opomin, da se nobena parola na svetu ne da splošiti, ne da bi bila komu krivična. Iz takih primerov razberemo, da mora tisti, ki hoče govoriti najprej mnogo vedeti.

ZA DELAVSKO GOSPODINJO

Vzdrževanje oblek.

Poznano je, da redno čuvanje in snajenje oblek čisto nadoknadi nove izdatke. Če pomislimo, kolikokrat si umijemo roke in obraz, da spravimo dol prah in nesnago, potem bomo tudi razumeli, da je prav tako nujno večkrat očistiti obleko. Mnogo bolj kot obraba uničuje obleko prah iz različnih prvin, ki je padel nanjo in jo razjeda. Obleko moramo očistiti po vsaki uporabi takoj in ne šele, ko jo zopet oblečemo. Danes pa imamo na razpolago tudi kemično čiščenje oblek, ki temeljito izčisti blago in napravi obleko novo. Že ponošeno in brezbarvno obleko lahko tudi prebarvamo v drugo barvo.

Terezija Golob, šivilja, Slov. Javornik 92, v gostilni pri Čebularju, sprejema obleke v čiščenje in barvanje vsak dan. To zastopstvo oskrbuje vsako posredovanje čistilnice gosp. Wagnerja v Radovljici, ki je poznana po nizkih cenah in po pravi postrežbi. Za vse informacije se obrnite na Terezijo Golob.

ZA DOBRO VOLJO

Francoske šale (niso posebno duhovite). A.: Ti imaš ušesa kot Sahara, za človeka so taka ušesa daleč prevelika. B.: Tvoje pa so za osla, kot si ti, mnogo premajhna.

Ruske šale (zabavljajo čez Jude, ki zavzemajo vse višje položaje).

Rikov: Sodrug, kak položaj pa zavzemaš v novi Rusiji?

Bunjin: Sem član sveta komisarijev. Rikov: Kako pa je mogoče, da je mogel Rus priti na tak položaj.

Nemška emigrantska šala.

A.: Prosim vas, da mi registrirate spremembo mojega imena.

Uradnik propagandnega ministrstva: Kako pa se pišete?

A.: Pišem se Zmazek Adolf in mi je z ozirom na novi položaj v Nemčiji to ime zelo ne všeč.

Uradnik: To pa ne bo lahko, zadeva mora iti pred stranko. Toda upam, da bodo ugodili z ozirom na vaš grdi priimek poleg lepega imena. Pridite čez 14 dni.

Uradnik: Prišli ste prav, vaši prošnji je ugodeno. Kako pa želite spremeniti vaše ime. A.: V Abraham Zmazek.

Škotska šala. (Škoti so poznani kot skopušni ljudje.)

Mornariški oficir: Škota v kabini 3 je napadla morska bolezen, stalno bruha. Mož je v nevarnosti, da vrže iz sebe želodec, kako pomagati?

Zdravnik: Dajte mu vinar v usta.